

Hålogaland jordskifteoverrett

Rettsbok

for

sak 2900-2014-00004 Furnes og Hammerfall

Gnr.44, bnr. 4

Gnr. 60, bnr. 8 og 10

Gnr. 110, bnr. 3, 5, 13 og 17

Gnr. 115, bnr. 2 og 10

i Fauske kommune

Gnr. 61, bnr. 1, 2, 4, 5, 7, 9, 18 og 19

Gnr. 62, bnr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 og 8

Gnr. 63, bnr. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16 og 18

Gnr. 65, bnr. 5

i Sørfold kommune

Påbegynt: 27.08.2014

Avsluttet: 15.09.2014

JORDSKIFTEOVERRETSMØTE

- Rettsmøtedag:** 27.08.2014 klokka 09:00
Sted: "Kantina" i administrasjonsbygget, Fauske
Sak nr.: 2900-2014-0004 Furnes og Hammerfall
- Saken gjelder:** Anke i sak 1800-2012-0033 ved Salten jordskifterett
- Rettsleder:** Jordskifteoverdommer Magne Reiten
Meddommere: Finn Erik Skagen, Tverlandet
Rune Alm, Røkland
Mathilde Jakobsen, Bodø
Inger Isaksen Lundbakk, Rognan
- Protokollfører:** Viggo Finset
- Til behandling:** Anken
- Ankepart:** Eier av gnr. 44/4 i Fauske, Gunnar Mikal Schjelderup
Eier av gnr. 60/8 i Fauske, Svein Birkelund
Eier av gnr. 60/10 i Fauske, Egil Magnus Kristoffersen
Eier av gnr. 61/4, 61/5 i Sørfold, Jon Petter Johansen
Eier av gnr. 61/4, 61/5 i Sørfold, Elisabeth Stokland
Eier av gnr. 61/7, 61/18 i Sørfold, Odd Harder Kvarsvik
Eier av gnr. 61/18 i Sørfold, Anne-Lise Kvarsvik
Eier av gnr. 65/5 i Sørfold, Kenneth Larsen, Ånsvik
Eier av gnr. 110/3, 110/5 i Fauske, Snorre Forsbakk, Kvitblikk
Eier av gnr. 110/5 i Fauske, Cesilie Helene Thoresen Forsbakk
Eier av gnr. 110/13 i Fauske, Gunnar Breimo
Eier av gnr. 115/2 i Fauske, Bjørnar Sveli
Eier av gnr. 115/10 i Fauske, Elvin Kåre Rølvåg
- Ankemotparter:** Eier av gnr. 110/17 i Fauske, Holding As Norwegian
Eier av gnr. 61/1 i Sørfold, Ågot Kristine Myrvold
Eier av gnr. 61/2 i Sørfold, Ulf Pedersen
Eier av gnr. 61/9 i Sørfold, Margit Kristofa og Bjarne H. Kvitblikk
Eier av gnr. 61/19 i Sørfold, Anne Myrvold Jensen
Eier av gnr. 62/1 i Sørfold, Sigrid Johanne Hammerfall Olsen
Eier av gnr. 62/1 i Sørfold, Randi Wilhelmsen
Eier av gnr. 62/2 i Sørfold, Ole Johan Larsen
Eier av gnr. 62/2 i Sørfold, Svein Ludvik Pedersen
Eier av gnr. 62/2 i Sørfold, Peder Lauritz Pedersen
Eier av gnr. 62/2 i Sørfold, Anne-Lise Nilsen
Eier av gnr. 62/3 i Sørfold, Rune Eliassen
Eier av gnr. 62/4 i Sørfold, Anders Mathisen
Eier av gnr. 62/5, 62/7 i Sørfold, Åge Hansen
Eier av gnr. 62/6 i Sørfold, Bernt Kristian Normann
Eier av gnr. 62/6 i Sørfold, Anne Margrete Halvorsen
Eier av gnr. 62/6 i Sørfold, Anne Karin Willassen
Eier av gnr. 62/6 i Sørfold, Gerd Helene Bolme

Eier av gnr. 62/6 i Sørfold, Eli Kariann Hansen Normann
Eier av gnr. 62/6 i Sørfold, Jacob Andreas Normann Andersen
Eier av gnr. 62/6 i Sørfold, Rita Normann Rix
Eier av gnr. 62/6 i Sørfold, Sverre Normann
Eier av gnr. 62/8 i Sørfold, Gunnar Andreas Hammerfald
Eier av gnr. 63/1 i Sørfold, Hjørdis J. Hansens bo, v/Jon A. Hansen
Eier av gnr. 63/2 i Sørfold, Turid-Irene Henriksen
Eier av gnr. 63/3 i Sørfold, Svein Arne Hansen
Eier av gnr. 63/4 i Sørfold, Sten Peter Eriksson
Eier av gnr. 63/5 i Sørfold, Hans Reidar Hansen
Eier av gnr. 63/7 i Sørfold, Julius Johansen
Eier av gnr. 63/7 i Sørfold, Johanne Pernille Johansen
Eier av gnr. 63/9 i Sørfold, Helge Arvid Hansen
Eier av gnr. 63/10 i Sørfold, Per Kristian Hansen
Eier av gnr. 63/11 i Sørfold, Torbjørn Østeraas
Eier av gnr. 63/12 i Sørfold, Siw-Helen Steensen
Eier av gnr. 63/13 i Sørfold, Stein Harald Eide
Eier av gnr. 63/15 i Sørfold, Karl Gustav Freding
Eier av gnr. 63/15 i Sørfold, Monica Hansen, Furnes
Eier av gnr. 63/16 i Sørfold, Jann Hegge, Furnes
Eier av gnr. 63/18 i Sørfold, Henning Furnes`s bo, ved Merete Furnes
Eier av gnr. 63/18 i Sørfold, Henning Furnes`s bo, ved Frank A. Furnes

Til stede:

Håvard Hammerfall *med fullmakt fra Sigrid Johanne Hammerfall Olsen*, Johanne Pernille Johansen *med fullmakt fra Julius Johansen*, Anne Myrvold Jensen sammen med Torstein Jensen, Ulf Pedersen, Anne-Lise Nilsen sammen med Agnar Nilsen, Jann Hegge, Svein Ludvik Pedersen, Svein Arne Hansen, Rune Eliassen, Anders Mathisen, Hans Reidar Hansen, Jon Andreas Hansen (*for Hjørdis J. Hansens bo*), Jacob Andreas Normann Andersen *med fullmakt fra Anne Margrete Halvorsen*, Jon Petter Johansen, Odd Harder Kvarsvik *med fullmakt fra; Gunnar Mikal Schjelderup, Snorre Forsbakk, Svein Birkelund og Anne-Lise Kvarsvik*, Kenneth Larsen, Regine Kristoffersen sammen med Egil Magnus Kristoffersen og Bjørnar Sveli *med fullmakt fra Elvin Kåre Rølvåg*.

De andre partene var lovlig innkalt, men møtte ikke.

Da jordskiftedommer Rune Alm var forsinket, foreslo rettens leder at partene kunne starte opp med å innlede om bakgrunnen for saken, og vente med å sette retten formelt til alle var tilstede. Ingen av partene hadde innvendinger til dette.

Ankende part, Odd H. Kvarsvik, fikk ordet til innledning.

Ankemotpart Håvard Hammerfall fikk ordet til innledning.

Odd H. Kvarsvik, Kenneth Larsen, Ulf Pedersen, Håvard Hammerfall, Egil Magnus Kristoffersen, Bjørnar Sveli, Jon Petter Johansen, Anders Mathisen, Regine Kristoffersen, Rune Eliassen og Anne Myrvold Jensen fikk ordet.

Jordskiftedommer Rune Alm ankom møtet kl. 09:40. Rettens leder foretok da en kort oppsummering av det som var gjennomgått tidligere i møtet.

~~Jordskiftemeddommer Rune Alm ankom møtet kl. 09:40. Rettens leder foretok da en kort oppsummering av det som var gjennomgått tidligere i møtet.~~

Rettens leder sa at det som nå skal vurderes, er om det var riktig av Salten jordskifterett å avvise saken. Rettens leder poengterte at når jordskifteretten har avvist et krav på materielt grunnlag, og gitt at ankesaken ikke fremmes, så må det gå 10 år før ny sak kan behandles med samme tema.

Retten tok pause kl. 10:10 og fortsatte møtet kl. 10:15.

På forespørsel fra jordskifteoverdommeren framkom det ingen merknader til innkallingen til møtet eller til rettens sammensetning. Jordskifteoverdommeren redegjorde for hovedreglene i domstolloven §§ 106-108. Ingen visste om forhold som kunne gjøre noen av rettens medlemmer inhabile.

Best 2/10 alle r han r han
~~De to jordskiftemeddommerne Rune Alm og Inger Isaksen Lundbakk har tidligere tjenestegjort og avlagt forsikring. De to andre jordskiftemeddommerne, Finn Erik Skagen og Mathilde Jakobsen, har ikke gjort tjeneste som meddommer tidligere. De ble gjort kjent med de plikter en jordskiftemeddommer har. Deretter skrev de under slik~~

forsikring:

Jeg forsikrer at jeg i denne saken og i alle framtidige jordskiftesaker med troskap og redelighet vil oppfylle de plikter som påhviler en jordskiftemeddommer.

Fauske, 27.08.2014

Finn Erik Skagen
.....
Finn Erik Skagen

.....
~~Mathilde Jakobsen~~

Følgende dokument ble fremlagt:

1. Oversendelsesbrev fra Salten jordskifterett, datert 29.04.2014 vedlagt:
  - Anke fra Gunnar Mikal Schjelderup m.fl., datert 17.03.2014.
2. Merknader til anke fra grunneiere etter liste v/Håvard Hammerfall, datert 14.04.2014.
3. Informasjonsbrev til partene om ankesaken, datert 03.06.2014.
4. Beramming av ankesaken, datert 30.06.2014.
5. Innkalling til rettsmøte, datert 07.07.2014.
6. Følgende fem fullmakter fremlagt under rettsmøtet 27.08.2014;
  - fullmakt til Håvard Hammerfall fra Sigrid Johanne Hammerfall Olsen.
  - fullmakt til Johanne Pernille Johansen fra Julius Johansen.
  - fullmakt til Jacob Andreas Normann Andersen fra Anne Margrete Halvorsen.
  - fullmakt til Odd Harder Kvarsvik fra; Gunnar Mikal Schjelderup, Snorre Forsbakk, Svein Birkelund og Anne-Lise Kvarsvik. *(I tillegg var det påført fire andre navn på fullmakten, men da disse ikke er parter i saken, tas de ikke med her.)*
  - fullmakt til Bjørnar Sveli fra Elvin Kåre Rølvåg.

I tillegg var jordskifterettens dokumenter i saken tilgjengelig i rettsmøtet.

Retten 2/10 MK
Retten leder avklarte rettsmøtets framdrift med partene, og orienterte kort om hva som skal behandles i dette møtet. Behovet for befarings ble diskutert og det ble enighet om å foreta befarings senere på dagen.

Bjørnar Sveli viste telespor, dvs. geografisk plassering av sauene på kartet. Det ble satt på loggere (gps) på 43 sauer, noen av disse er inaktive. Telespor viser hvor sauene oppholder seg nå, og det kan også vise bevegelsesmønstre, dvs. historikk hvor sauene har vært tidligere.

Anne Myrvold Jensen, Bjørnar Sveli, Svein Pedersen, Rune Eliassen, Ulf Pedersen, Odd H. Kvarsvik, Jon Petter Johansen, Torstein Jensen, Regine Kristoffersen, Anders Mathisen, Egil Magnus Kristoffersen, Svein Arne Hansen og Håvard Hammerfall fikk ordet.

~~Rune Eliassen fikk ordet.~~

Det ble vist frem på skjerm de tre kartene med foreslått gjerdetrasé som Salten jordskifterett hadde utarbeidet, fra Djupvik i sør, via Hammerfall, til Furnes i nord. Partene fikk anledning til å kommentere gjerdetraséen.

Anders Mathisen, Svein Pedersen, Odd H. Kvarsvik, Hans Reidar Hansen, Ulf Pedersen, Håvard Hammerfall, Rune Eliassen, Hans Reidar Hansen og Jann Hegge fikk ordet.

Håvard Hammerfall la frem kostnader for bygging av 7 km nettinggjerde, etter priser innhentet fra entreprenør Grønås Bygg AS. Kopier av to ark med oppsett og priser ble delt ut til partene.

Håvard Hammerfall, Anders Mathisen, Jacob A. N. Andersen, Odd H. Kvarsvik, Ulf Pedersen, Jann Hegge, Svein Pedersen, Kenneth Larsen og Jon Petter Johansen fikk ordet.

Odd H. Kvarsvik bemerket at de, dvs. saueeierne, ca. 2002 fikk tilbud om oppsett av 12 km elektrisk gjerde (strømgjerde) for kr. 551.000,-. Han opplyste også om at et strømgjerde må ha 4 tråder for å tilfredsstille krav fra Fylkesmannen for å få tildelt tilskudd.

Anders Mathisen, Jon Petter Johansen, Ulf Pedersen og Jann Hegge fikk ordet.

Retten tok lunsjpause ca. kl. 12:15, og det ble avtalt å møtes kl. 13:00 for befarings ute.

Retten 2/10 MK
Befaringen startet kl. 13:00 ved fyllinga / p-plassen rett sør for dolomittbruddet mellom gnr. 61 Djupvik og gnr. 62 Hammerfall. Videre ble det befart, stoppet og forklart, på følgende steder; på en sidevei like nord for dolomittbruddet, merket A på kartet, ved Hammerfall, merket C på kartet, ved Sveen på grensen mellom gnr. 62 Hammerfall og gnr. 63 Furnes, på Furnes der gjerdet forlater veien ved Dikbakken, og til sist ved Tverå / Kvitblik, noe sør for Djupvik. Rettsmøtet tok til igjen inne kl. 14:35.

I løpet av befarings hadde Håvard Hammerfall forespurt og mottatt kostnadsanslag på oppsett av gjerde fra entreprenør (Tojo) som saueeierne hadde vært i kontakt med tidligere. Han leste opp tilbudet for et strømgjerde med 4 strenger. Totale kostnader for 7 km gjerde ble ca. 2,5 millioner kr., under gitte forutsetninger.

Retten leder oppsummerte befarings og møtet frem til nå.

Ankende parter, saueeierne, er organisert i Fauske og Sørfold saueholdsforening. De forklarte at foreningen i praksis fungerer som både sankelag og beitelag.

Bjørnar Sveli opplyste at beitelaget ikke er avgiftspliktig.

Egil Magnus Kristoffersen, Odd H. Kvarsvik, Regine Kristoffersen, Bjørnar Sveli, Anders Mathisen, Jann Hegge, Anne Myrvold Jensen, Ulf Pedersen, Håvard Hammerfall, Jon Petter Johansen og Johanne P. Johansen fikk ordet.

Rettens leder avsluttet møtet ved å orientere om den videre saksgang og reglene for videre anke.

Saken utsettes inntil videre.

Rettsmøtet slutt klokka 15:35.

Viggo Finset

Magne Reiten

JORDSKIFTEOVERRETTSMØTE

- Rettsmøtedag:** 15.09.2014 klokka 12:00
Sted: Statens Hus, Moloveien, Bodø
Sak nr.: 2900-2014-0004 Furnes og Hammerfall - utsatt fra 27.08.2014.
- Saken gjelder:** Anke i sak 1800-2012-0033 ved Salten jordskifterett
- Rettsleder:** Jordskifteoverdommer Magne Reiten
- Meddommere:** Finn Erik Skagen, Tverlandet
Rune Alm, Røklund
Mathilde Jakobsen, Bodø
Inger Isaksen Lundbakk, Rognan
- Protokollfører:** Rettens leder
- Til behandling:** Avgjørelse av ankesaken
- Ankepart:** Uendret, se rettsbok fra 27.08.2014 i samme sak.
- Ankemotparter:** Uendret, se rettsbok fra 27.08.2014 i samme sak.
- Til stede:** Ingen av partene var innkalt eller møtte til dette møtet

Jordskifteoverretten konstaterte først at anken er av en slik art at den skal behandles av jordskifteoverretten, jf. jordskifteloven § 61 fjerde ledd. Overjordskifte fremmes.

Jordskifteoverretten avgjør saken med slikt

VEDTAK

Denne saken gjelder spørsmålet om oppsett av gjerde mot husdyr på en strekning på ca. 7 kilometer i Sørfold kommune i Nordland. I området mellom Fauskeidet og Valnesfjord/Røsvikdalen er det et stort og godt utnyttet husdyrbeite, hvor det den siste sesongen har beitet ca. 3200 sau og ca. 30 storfe. Beiteområdet omfatter areal både i Fauske og Sørfold kommune.

På den østre siden av beiteområdet, mot gnr. 62, Hammerfall og gnr. 63, Furnes i Sørfold kommune, mangler gjerder slik at beitedyrene kommer ut av området og ned på innmark og offentlig veg. Sør for Hammerfall ligger gnr. 61, Djupvik i Sørfold kommune, som også er trukket inn som en del av denne saken, fordi det på denne strekningen også mangler gjerder.

Ved kongelig resolusjon av 30.09.1938 ble eierne av landbrukseiendommer som støter opp mot dette området pålagt å bidra til felles sauesanking i den felles beitestrekningen. Fauske og Sørfold saueholdsforening ble opprettet i den forbindelse, og eksisterer fortsatt som en organisasjon for beitebrukerne. Det var medlemmer av denne foreningen som krevde jordskifte den 13.11.2012 for å få etablert gjerde mot gårdene Furnes, Hammerfall og Djupvik.

Salten jordskifterett fremmet jordskiftesak den 15.08.2013, se vedtak gjengitt i rettsboken side 5-13. I dette vedtaket konstaterer jordskifteretten at det foreligger gjerdeplikt på Furnes, med henvisning til utskiftningsforretning holdt 1894-96. Tilsvarende for Hammerfall der det var holdt utskiftning 1905-06. Jordskifteretten konkluderer sin gjennomgang slik:

"Retten legger etter dette til grunn at gjerdeholdet både på Furnes og Hammerfall er en felles forpliktelse for de som har landbrukseiendommer på disse to gårdene, og at gjerdebyrden fordeles etter størrelsen på brukenes matrikkelskyld."

For gnr. 61, Djupvik konkluderte jordskifteretten slik:

"Etter det som er opplyst av partene finnes det ikke noen skriftlig gjerdeordning på Djupvik, men oppfatning og praksis på gården har vært at hver grunneier har ansvaret for gjerdet på egen teig mot utmarka."

I fremmingsvedtaket la Salten jordskifterett til grunn at nettokostnadene med oppsett av et elektrisk sperregjerde kunne komme på kr. 100.000,-. Da var forventet tilskudd trukket fra, og retten forutsatte at partene benyttet seg av tilbudet om å kjøpe et brukt gjerde som skulle selges. I tillegg forutsatte retten at kostnadene med jordskiftesaken ville komme på kr. 50.000,-. Salten jordskifterett kom til at nytten av et slikt gjerde var større enn kostnaden, jf. § 3 bokstav a), og fremmet derfor saken.

Jordskifteretten utarbeidet kart med detaljert plan over hvor gjerdet skulle settes opp. Det ble også utarbeidet utkast til bestemmelser for sperregjerde, med konkrete bestemmelser om oppsett og vedlikehold av gjerde. Det planlagte gjerdet skulle settes opp fra Storelva i sør (Djupvik) og til Kines grense i nord, med en samlet lengde på 7 km. Det ble foreslått at hvert av de tre gårdsnumrene skulle holde gjerde i følgende lengde:

- Gnr. 61, Djupvik, 1380 meter (herav Norwegian Holding 649 meter)
- Gnr. 62, Hammerfall, 3152 meter
- Gnr. 63, Furnes, 2459 meter

I rettsmøtet 14.02.2014, seks måneder etter at saken ble fremmet, avgjør jordskifteretten saken med slik slutning i kjennelse:

"Sak nr. 1800-2012-0033 for Salten jordskifterett avvises."

Grunnlaget for å avvise saken er at kostnadene nå er oppjustert til kr. 445.388,- inkl. mva., og at selv om det gis 50 % tilskudd på dette, så legger jordskifteretten til grunn at flere eiere vil bli pålagt investeringer på over 20-25.000 kroner. Jordskifteretten begrunner videre avvisningen med at det bruket som har hatt sau i konfliktområdet mellom Djupvik og Furnes, vil legge ned driften. Jordskifteretten peker på at:

"Bestemmelser som vedtas av jordskifteretten må gå ut på å løse konkrete og aktuelle problemer med utnyttelse av eiendommene. I dette tilfellet er det sannsynlig at problemet, i alle fall de første årene, er løst når Odd Kvarsvik selger sauebesetningen sin."

Jordskifteretten konkluderte som sitert over med at saken måtte avvises.

Medlemmene i saueholdsforeningen, rekvirentene av jordskiftesaken, anket avgjørelsen om å avvise jordskiftesaken til Hålogaland jordskifteoverrett. Det ble avholdt rettsmøte den 27.08.2014 i Fauske, der alle berørte parter var innkalt og der de fikk argumentere for sitt syn. Retten sammen med partene gjennomførte befaring og fikk se hvor det aktuelle gjerdet var planlagt.

De ankende parter, se oppstillingen i rettsboken side 1, ser saken slik:

Dette beiteområdet har i svært lang tid blitt utnyttet som fellesbeite for dyr fra de nær 500 gårdene som grenser til beitelagets område. Bruken av fellesbeitet ble regulert i kongelig resolusjon fra 1938. Omtrent samtidig ble saueholdsforeningen opprettet som en felles organisasjon for beitebrukerne i området. Gjerder har hele tiden vært en viktig forutsetning for å kunne utnytte beitet slik det er gjort fra gammel tid. Det er beklagelig at det som ble bestemt i kongelig resolusjon i 1938, nå ikke synes å være noe verdt.

Det har over lang tid foregått en reduksjon i antall beitebrukere, fra 100 for en tid tilbake til ca. 20 brukere i dag. Dyretallet på ca. 3500 sau har holdt seg relativt stabilt over lang tid.

Det er vanskelig for beitebrukerne å ta opp spørsmål om gjerdeplikt. Når spørsmålet her ble reist gjennom en sak for jordskifteretten, og resultatet ble at det ikke skal settes opp gjerde, er situasjonen blitt enda vanskeligere. Kravet om gjerdehold for Djupvik, Furnes og Hammerfall skaper en viktig presedens for hele beiteområdet.

Det vil bli mye arbeid for de få gjenværende saueeierne, dersom de selv må gjerde her og en frykter at mange i så fall vil legge ned drifta. Området er et godt beiteområde med lite rovdyrtaap.

I sitt tilsvaer har grunneierne påpekt at beitebrukerne ikke har protestert mot jordskifteretten sitt forslag om å sette opp nettinggjerde i stedet for elektrisk gjerde på deler av strekningen. Saueholdsforeningen ser ingen grunn til å legge seg borti om grunneierne ønsker å sette opp nettinggjerde i stedet for elektrisk gjerde, så lenge gjerdet fungerer mot vanlige beitedyr. Saueholdsforeningen mener at grunneierne selv må få bestemme standard og eksakt plassering på gjerdet, så lenge de oppfyller sin gjerdeplikt. Både elektrisk gjerde og nettinggjerde vil fungere utmerket, og det får være opp til grunneierne å velge hvordan gjerdet skal settes opp. Foreningen sitt tilbud var et rimelig elektrisk gjerde som kunne kjøpes brukt. Nå er dette gjerdet solgt til andre, men beitebrukerne prøvde å bidra til å få på plass et gjerde så rimelig som mulig for grunneierne.

Godt gjerdehold er en svært viktig rammebetingelse for beitebruken. Grunneierne har argumentert med at deres eiendommer får en verdireduksjon på grunn av at de får en forpliktelse til å holde gjerde. Denne forpliktelsen ligger der fra før, og de kan derfor ikke påberope seg at dette er en ny plikt de blir pålagt.

Jordskifteretten har lagt til grunn at for flere eiendommer kan kostnadene komme opp i over kr. 20.000,-. Saueholdsforeningen peker på at denne kostnaden oppstår fordi grunneierne ikke har vedlikeholdt gjerdene her de siste 50 år. Settes det opp et nytt gjerde, vil det være tilnærmet vedlikeholdsfritt i svært mange år framover. Dersom kostnaden brytes ned til en årlig kostnad, vil det ikke for noen eiendom være en kostnad som er større enn kr. 1.000,- pr. år. Det er ingen belastning å snakke om for noen av eiendommene.

Odd Kvarsvik sine sauer er borte nå, men han vurderer salg av eiendommen med driftsapparat til en som vil drive med sau. Det er riktig at det særlig var sau fra Kvarsvik sin besetning som kom ned på Furnes og Hammerfall. Selv om denne besetningen nå er borte, enten permanent

eller midlertidig, vil det likevel alltid være dyr i terrenget på Furnes og Hammerfall. Inntil 10 kilometer fra det aktuelle området slippes 2000 sau og 30 storfe, som på sikt vil trekke inn i de ledige områdene. Problemene med manglende gjerde er derfor ikke over, selv om en besetning akkurat har avviklet driften.

Det er sau i området Furnes og Hammerfall også denne beitesesongen. Sauen har revir, nye dyr fylles på i området der en besetning trekker seg ut. Uten gjerder vil kaos være resultatet dersom en ser litt lenger fram i tid. Flere av saueeierne uttalte at de synes det var trasig å få mange sinte telefoner fra grunneierne, når sauene deres var på avveie og måtte hentes. Et gjerde kunne løst dette problemet for begge parter.

Kenneth Larsen, som har sitt bruk ca. 2 km nord for Furnes, ønsker å øke sin besetning fra dagens nivå på 150-200 sau på sommerbeite til 5-600 dyr. Uten skikkelig gjerdehold her, vil det være problematisk for han å utvide sauedriften. Kenneth Larsen har tidligere år måttet hente noen dyr fra Furnes, men så langt i år har hans dyr stoppet like ved endepunktet for gjerdet fra Kines. Det er en bekymring for beitelaget at disse sauene trekker videre og inn i de områdene som nå er ledige ved Furnes og Hammerfall.

Saueholdsforeningen mener at jordskifterettens avgjørelse om å avvise saken etterlater uklare forhold om gjerdeplikt, og ødelegger på sikt muligheten for å utnytte beiteretten i området. Jordskifteoverretten må derfor gjøre om avgjørelsen i Salten jordskifterett.

Ankemotparter Håvard Hammerfall, Rune Eliassen, Anders Mathisen, Anne Myrvold Jensen m.fl. ser saken slik:

Jordskifteretten har lagt til grunn at gjerdet vil koste kr. 350.000,- eks. mva. I jordskifterettens kjennelse står det at ved fullt tilskudd, vil dette føre til at to eiere vil få kostnader på over kr. 25.000,- og fire eiere på over kr. 20.000,-. Jordskifterettens kalkulerte utgifter for oppsett av gjerde på kr. 40,- pr. meter for elektrisk gjerde og kr. 90,- pr. meter for nettinggjerde er likevel slik vi ser det alt for lavt. De reelle kostnadene er langt høyere enn det jordskifteretten har lagt til grunn.

Ankemotpartene har innhentet et tilbud fra entreprenør som er framlagt for jordskifteoverretten i denne saken. Dette tilbudet gir en kostnad på 3,5 millioner kroner eks. mva. for 7 km gjerde. Kostnadene blir store, da det er iberegnet rigg og mye fjellboring. Det er noe usikkerhet knyttet til kostnadsanslaget, da strekningen ikke har vært befart ennå av entreprenør. I en annen henvendelse til Grønås Bygg AS, har dette firmaet antydnet kr. 350,- pr. meter eks. mva.

I løpet av rettsmøtet 27.08.2014 forespurte og mottok ankemotpartene kostnadsanslag på oppsett av gjerde fra entreprenør Tojo AS, som saueeierne hadde vært i kontakt med tidligere. Deres tilbud for et strømgjerde var på kr. 290,- eks. mva. pr. meter, samt et tillegg for rigg på kr. 30.000,-.

Slik ankemotpartene ser saken viser de nevnte priseksempler at jordskifteretten sitt anslag er satt uforsvarlig lavt.

Ankemotpartene mener dessuten at elektrisk gjerde ikke vil være en god løsning i dette området. Det er vanskelig med tilgang på elektrisk strøm til å drive apparatet, og terrenget er dårlig egnet for slikt gjerde. Det aktuelle området for plassering av gjerde er bratt og ulendt med mye berg, noe som vil fordre mye fjellboring og oppsett av gjerdet vil bli dyrt.

Flere av ankemotpartene er ikke enige i at det foreligger en gjerdeplikt på strekningen denne saken gjelder. Da det ble bygd offentlig veg gjennom området i 1931, satte kommunen opp gjerde langs vegen. Dette gjerdet hadde fire tråder, og ble satt langs den nye vegen. Dette førte til at det gamle utmarksgjerdet på Hammerfall og Furnes gradvis forsvant, og at det eneste gjerdet som fungerte var stengslet mot vegen. Nå er også dette gjerdet falt ned, og det er derfor kommunen som kravet om gjerdehold burde rettes mot.

Ankemotpartene hevder at grunneierne i sin tid ga fri grunn til veg, mot at kommunen tok på seg gjerdeplikta. Det har ikke lyktes å fremskaffe skriftlig dokumentasjon på at kommunen har påtatt seg gjerdeplikt her. Siste gang det ble ordnet gjerde, som ankemotpartene husker, var på 1950-60 tallet, dvs. for over 50 år siden. Kommunen kjøpte da gjerdemateriell for deler av strekningen mot at grunneierne selv satte det opp.

Den offentlige vegen som går forbi Furnes og Hammerfall er nå fylkesveg, dvs. at kommunen i dag ikke er ansvarlig for vedlikehold av veien med tilhørende område rundt.

Erfaringene fra beitesesongen 2014 viser at det ikke er et problem med sau på avveie ved Furnes og Hammerfall lenger. Sauebesetningen tilhørende Odd Kvarsvik, som beitet i dette området, er nå avviklet. Det har så langt i år ikke vært problem med sau på innmark eller veg, og ankemotpartene kan ikke pålegges et gjerdeansvar som vil koste flere millioner kroner fordi dette kan bli et problem en gang i fremtiden.

Ankemotpartene påpekte at flere av grunneierne nå er pensjonister, drifta er lagt ned på mange av brukene, og flere av grunneierne bor heller ikke lengre i bygda. De vil derfor være avhengig av å leie inn ekstern hjelp til å sette opp gjerdet, noe som vil bli kostbart.

Ankemotpartene påpeker videre at flere av grunneierne i området har gjerdet inn egen innmark og at de derfor ikke har problemer, selv om sauene skulle komme ned mot den offentlige vegen. De har derfor ikke noen nytte av å sette opp et gjerde slik som planlagt i jordskiftesaken.

Ankemotpartene er enige i jordskifterettens avgjørelse om å avvise jordskiftekravet, og ber jordskifteoverretten komme til samme konklusjon.

Jordskifteoverretten ser saken slik:

Gjerdeplikt

Salten jordskifterett har i sin gjennomgang konkludert med at grunneiendommene på Djupvik, Hammerfall og Furnes har gjerdeplikt mot utmarken. Dette følger av tidligere jordskifter på Furnes og Hammerfall der gjerdeplikten er felles slik at hver eiendom sin plikt blir fastsatt av

det enkelte bruk sin matrikkelskyld. På Djupvik har grunneierne gjerdeplikt hver for sine teiger. Det vises til Salten jordskifterett sin redegjørelse for dette i jordskifteretten sitt vedtak om fremme, rettsboken side 10 og 11.

Kjennelsen i Salten jordskifterett kan etterlate en uvisshet om gjerdeplikten fortsatt gjelder for de aktuelle gårdene. Avvisningen må slik jordskifteoverretten ser det, tolkes slik at jordskifteretten ikke fant det forsvarlig å pålegge hver enkelt eiendom å sette opp gjerde nå, etter reglene om fellestiltak, jf. jordskifteloven § 2 bokstav e). Kjennelsen medfører ikke at gjerdeplikten som har ligget til brukene fra gammel tid har opphørt. Enkelte av partene kan nok likevel ha oppfattet avgjørelsen slik, noe jordskifteoverretten vil måtte ta med i vurderingen av om anken skal føre til endringer.

Dette beiteområdet er spesielt ved at felles bruk av beiteområdet bl.a. kan dokumenteres gjennom bestemmelser gitt i kongelig resolusjon fra 1938. Vedtaket truffet i form av kongelig resolusjon viser at bruken av dette området som fellesbeite har pågått i svært lang tid. Det er derfor grunn til å gå ut fra at gjerdeholdet, slik det er beskrevet i utskiftningene for Furnes (1894-96) og Hammerfall (1905-06), er en del av et gjerde som har omringet hele det felles beiteområdet. Det er videre sannsynlig at denne gjerdeordningen strekker seg svært langt tilbake i tid, og i alle fall til tiden før utskiftningen på Hammerfall i 1894.

Dersom grunneierne på Djupvik, Hammerfall eller Furnes ønsker å avtale seg imellom å legge ned gjerdet mot utmarken, vil dette ødelegge muligheten for alle de gjenværende eiendommer å kunne utnytte sin beiterett på tradisjonelt vis. Det er derfor neppe anledning til å gjøre en slik ensidig avtale internt på hver enkelt gård, slik situasjonen er her. Situasjonen er temmelig parallell med det tilfellet Frostating lagmannsrett har behandlet, jfr. RG-1972-8.

Salten jordskifterett skriver om dette følgende:

"Gjerdeplikten gjelder ikke bare gjensidig mellom brukene innenfor det enkelte gårdsnummer, men mot hele fellesskapet."

Jordskifteoverretten er enig i Salten jordskifterett sine vurderinger om gjerdeplikten, slik de fremgår av fremmingsvedtaket.

Flere av grunneierne mener at gjerdeplikten er overtatt av kommunen, fordi det ved bygging av offentlig veg i 1931 ble avtalt at kommunen skulle sette opp gjerde langs vegen. Kommunen som på den tiden trolig skaffet grunn til vegen, sørget for oppsett av gjerdet, og det er også opplyst at kommunen har levert gjerdemateriale for deler av strekningen mot at grunneierne utførte vedlikeholdsarbeidet i 1950- eller 60-årene. Det er i dag fylkesveg på strekningen, og vegmyndigheten er nå fylkeskommunen/Statens vegvesen. Etter at gjerdet mot offentlig veg ble satt opp, har det tradisjonelle gjerdet mellom inn- og utmark mistet mye av sin betydning og det har ikke blitt vedlikeholdt på svært lenge.

Slik jordskifteoverretten ser dette er det uklart hvilken avtale kommunen eller dagens vegmyndighet har inngått. Ut fra den forklaring partene har gitt, er det utvilsomt at vegmyndighetene satte opp gjerde da vegen ble etablert. Gjerdet var neppe ment som utmarksgjerde, men fikk den funksjonen etter hvert som det egentlige utmarksgjerdet, som

gikk ovenfor innmarken på gården, gikk ut av funksjon. Ingen av grunneierne kan fremlegge noen dokumentasjon på at vegmyndigheten har påtatt seg plikt til å holde gjerde langs offentlig veg. Selv om det er klart at vegmyndighetene oppførte gjerdet, er det ikke klart for hvilken strekning dette gjaldt, eller hvem som hadde vedlikeholdsansvaret for gjerdet. Ofte var det grunneierne som overtok ansvaret for vedlikeholdet av slike gjerder, og forklaringen om at kommunen stilte gjerdemateriell til disposisjon på 1950-tallet, mot at grunneierne utførte arbeidet, kan tolkes i begge retninger. Vegmyndigheten er ikke part i denne saken, og spørsmålet om vegmyndighetens eventuelle gjerdeplikt er derfor heller ikke tatt endelig stilling til.

Jordskifteoverretten kan ikke legge til grunn at vegmyndigheten i dag har gjerdeplikt på denne strekningen uten at dette dokumenteres. Jordskifteoverretten må derfor forholde seg til den gjerdeplikten som fra gammel tid er fastsatt i tidligere jordskifter, skjønn m.v., og som medfører at hver enkelt grunneiendom er pliktig å bidra med hver sin del av gjerdeholdet i grensen mot fellesbeite i utmarken.

Behov for gjerde

Hele beiteområdet er inngjerdet, ved en ordning der omkringliggende eiendommer alle holder sin del av gjerdet. Dersom en eiendom ikke holder sin pliktige del av gjerdet, fører det til at det er fare for at beitedyrene kommer ut av området og inn på områder der de ikke skal være. Dette skaper konflikter som både rammer beitenæringa og grunneiere på strekningen.

Jordskifteoverretten vil peke på at hele beiteområdet er en viktig ressurs for de omkringliggende gårder som har rett til å slippe sau i området. Med 3000 - 4000 sau og noen titalls storfe på beite hvert år, er det en betydelig matproduksjon fra ressurser i dette beiteområdet. Det er de omkringliggende eiendommene som deler disse rettighetene i fellesskap. Hver enkelt av disse eiendommer kan utnytte disse ressursene, men det krever at gjerdene opprettholdes. Uten gjerder vil beitebruken på sikt måtte opphøre.

Når det er rundt 500 eiendommer som grenser inntil beiteområdet, mens det bare er ca. 20 dyreeiere, er realiteten slik at et stort flertall av eiendommene ikke har dyr som utnytter det felles beiteområdet. Det er opplyst at eiendommer som leier ut jord til aktive brukere, i enkelte tilfeller setter vilkår om at leietager må holde de nødvendige gjerder vedlike. Hvert av de aktive brukene kan derfor i praksis måtte oppfylle gjerdeplikten for mange eiendommer.

For alle eiendommene er imidlertid situasjonen slik at de har rett til å utnytte det felles beiteområdet, mot å holde sin del av gjerdet. Rett og plikt hører sammen.

Vokteplikten fastlagt i beiteloven § 7, pålegger dyreeierne å passe på at beitedyrene ikke kommer inn på områder der dyrene ikke har lovlig beite. Dersom det skjer er dyreeier ansvarlig for å erstatte skade som dyrene gjør på annen eiendom. Samme paragraf fastslår at dersom den skadelidte selv har medvirket ved ikke å overholde sin gjerdeplikt, kan retten til erstatning falle helt bort.

Dyreeierens vokteplikt og grunneierens gjerdeplikt er derfor gjensidig og de henger nært sammen. I et tilfelle som her, hvor dyrene kommer ned på innmark fordi grunneierne ikke

oppfyller gjerdeplikten, vil derfor grunneierens krav om erstatning for skade påført av beitedyrene kunne falle helt bort. Flere av grunneierne i denne saken har derfor ordnet seg slik at de gjerder inne deler av innmarken og tunområdet, slik at eventuelle beitedyr som kommer ned fra fjell- og utmark ikke gjør skade på eiendommen. Problemet med dette er at for dyreeierne kommer sauene ut på offentlig veg, og kan trekke ut av området og inn på andre grunneiere. En slik ordning er ikke holdbar for dyreeierne, fordi det fører til at de må hente inn igjen dyrene hos andre grunneiere, og de kan bli holdt ansvarlige for eventuell skade dyrene gjør på tredjeparts eiendommer.

Det er lenge siden det har vært et fungerende gjerde både mot Djupvik, Hammerfall og Furnes. Dette har delvis blitt løst ved at det er satt opp elektrisk gjerde på deler av strekningen på Djupvik. På Furnes og Hammerfall har sauene kommet ned på veg og innmark, og problemet har de siste tiårene vært stort. Hver enkelt innmarkseier har ordnet seg med inngjerding av tun eller dyrkamark, slik at sauene ikke kan gjøre skade. Etter at Odd Kvarsnes avviklet gårdsdriften sist vinter, har årets beitesesong fungert uten at det har kommet sau av noe omfang ned på innmarken på de aktuelle områdene.

Grunneierne mener derfor problemet er løst, ved at den besetningen som har holdt til i dette området nå er avviklet. Dyreeierne mener det kun vil være en kort periode at det ikke er dyr i dette området. Når sauene forstår at dette området er "ledig" vil det trekke inn ny sau i området og etter hvert skape samme problem som grunneierne hadde for få år tilbake. Dyreeierne holder derfor fast på at behovet for gjerde er uendret, og at et gjerde er helt nødvendig på strekningen.

Jordskifteoverretten vil understreke at den eneste måten å forsikre seg mot at dyr kommer ut av beiteområdet og inn på innmark eller andre områder der de ikke har lovlig tilhold, er gjennom oppsett av gjerder. Samtidig må problemet være av et visst omfang før bryderiet og arbeidet med å jage dyrene tilbake overstiger kostnadene med å holde gjerder. I tilfeller som her, der gjerdeplikten er klart fordelt mellom partene i en eksisterende gjerdeordning skal det mindre til for å kreve gjerdeplikten oppfylt, enn om det skal etableres et helt nytt gjerde.

Kostnad med oppsett av gjerdet

At kostnaden er stor med å etablere et 7 kilometer langt gjerde er åpenbart. Partene er uenige om hvor stor kostnaden er, men det er hevet over enhver tvil at det er et stort løft å bygge et husdyrgjerde, i delvis vanskelig terreng over en så lang strekning som her.

Under befaringen i rettsmøtet ble det drøftet en alternativ trasé for gjerdet ved dolomittbruddet i Djupvika. Her kan det være mulig å sette opp et gjerde på tvers, på en strekning på ca. 250 m fra fjell til gjerdet mot dolomittbruddet. Dette vil korte ned nødvendig gjerdelengde i sør betraktelig. På planen som ble utarbeidet av jordskifteretten har Djupvik 731 meter med vanskelig terreng å gjerde. Forslaget som ble framsatt i møtet kan redusere dette med 450-500 meter, om et slikt gjerde vil fungere. For eierne på Djupvik vil dette være av stor betydning.

For hele gjerdestrekningen vil kostnaden bl.a. avhenge av type gjerde, hvordan oppsett av gjerdet organiseres og om det gis tilskudd fra det offentlige.

Strømgjerde vil fungere tilfredsstillende forutsatt at gjerdet blir ettersett og vedlikeholdt. Et elektrisk gjerde vil kreve færre stolper, noe som særlig er en fordel i de delene av terrenget der stolpene må settes på fjell. Jordskifteoverretten vurderer dette slik at et elektrisk gjerde for hele eller deler av denne strekningen er aktuelt, og kan være et godt alternativ til tradisjonelt nettinggjerde.

I denne saken er den store prisforskjellen likevel knyttet til organiseringen av arbeidet. Grunneierne har innhentet priser fra flere entreprenører som baserer seg på null egeninnsats, og at alt arbeid settes ut til en entreprenør. På den måten blir oppsett av et nettinggjerde priset til 3,5 millioner kroner eks. mva. Av pristilbudet fremgår det at bare posten "transport av maskin og mann" er priset omtrent på samme nivå som jordskifteretten kalkulerte totalkostnadene med oppsett av hele gjerdet. I pristilbudet fra entreprenør er det materialkostnader på ca. 400.000 kroner, arbeidskostnader på ca. 2.120.000 kroner, samt at rigging, transport og diverse usikkerhet er priset til ca. 980.000 kroner. Moms kommer i tillegg.

Offentlig tilskudd utmåles etter kalkyler for gjerdehold som bl.a. kan finnes på www.smaafe.no. Her er oppsett for ulike gjerdetyper, både elektrisk og nettinggjerde. Kostnadene til oppsett av et nettinggjerde med høyde 110 cm for sau er her kalkulert til ca. 30 kr/meter i materialkostnad og totalpris medregnet arbeid er på 70 kr/meter for enkelt terreng og 120 kr/meter i vanskeligste terreng. For elektrisk gjerde er kalkylene 33 kr/meter for enkelt terreng og 69 kr/meter for vanskeligste terreng. Salten jordskifterett har brukt en snittpris på 90 kr/meter til grunn for nettinggjerde eller 40 kr/meter for elektrisk gjerde. I følge kalkylene er dette et rimelig godt fundert skjønn, og slik jordskifteoverretten ser det rimelig i tråd med kostnadene med et slikt gjerde. Det må likevel bemerkes at i disse kalkylene er arbeidsinnsats priset med 200 kr/time. Kalkylene bygger derfor på den forutsetning at grunneier leier inn arbeidskraft som kan utføre arbeidet innenfor en slik totalkostnad, eller at grunneier selv utfører arbeidet for en slik pris. Slik jordskifteoverretten ser dette, er en slik organisering av arbeidet innenfor det som er vanlig blant grunneiere. Skulle slikt arbeid settes bort til entreprenører som totalanbud, ville svært få husdyrgjerder være mulig å realisere.

Det er riktig som grunneierne hevder, at moms vil være en utgift for de grunneierne som ikke er mva-pliktige, noe som gjelder de aller fleste. Faktisk kostnad vil derfor være høyere enn det kalkylene viser for de fleste grunneiere. Det er ikke moms på eget arbeid, og det er heller ikke moms dersom den som utfører arbeidet får utbetalt lønn av oppdragsgiver. Dersom grunneier setter bort arbeidet til en entreprenør må det betales moms. Det avhenger derfor av organiseringen hva den reelle utgiften blir.

Hvorvidt det gis tilskudd, er et spørsmål som blir avgjort av landbruksmyndighetene og som det er vanskelig å gjøre forutsetninger om. Hvorvidt dette anlegget vil få tilskudd er på dette tidspunkt ikke omsøkt eller avklart.

På Furnes er det planlagt 2459 meter gjerde. Av de 13 eiendommene på Furnes, har bnr. 16 størst andel i skyld med 16,67 %. Dette tilsvarer en gjerdelengde på 410 meter. På Hammerfall vil en tilsvarende beregning av gjerdeplikt, omgjort i antall meter pr. eiendom

vide at de største eiendommene har et medansvar i fellesgjerdet tilsvarende 500-600 meter gjerde.

På Djupvik varierer gjerdelengde for hvert enkelt bruk mellom 121 meter og 259 meter.

Jordskifteoverretten vil peke på at den enkelte eiendom består både av rettigheter og plikter. Selv om plikten til å holde gjerde er omfattende, vil et gjerdehold tilsvarende 500 meter for de største eiendommene ikke være så tyngende at det under nærmere gitte forutsetninger kan være betenkelig å pålegge grunneieren å oppfylle denne plikten.

Konklusjon

Jordskifteoverretten skal prøve om Salten jordskifterett sin avvisning skal stadfestes eller oppheves. Jordskifteloven § 70, annet ledd fastslår at dersom jordskifteoverretten i et slikt tilfelle kommer til at saken skulle blitt fremmet, skal kjennelsen som avviser saken oppheves. Det normale i et slikt tilfelle blir i så fall at jordskifteoverretten viser saken tilbake til jordskifteretten til ny behandling, med pålegg om fremming, jf. jordskifteloven § 70 annet ledd.

Jordskifteoverretten er kommet til at kjennelsen om avvisning skal oppheves. Jordskifteretten skal behandle saken på nytt med pålegg om at saken fremmes.

Jordskifteoverretten mener resultatet som jordskifterettens behandling fikk, kan etterlate uklarhet om gjerdeplikten består, eller om det ikke lenger kan kreves at grunneierne setter opp gjerde etter de gamle ordninger for gjerdeplikt. Ved at jordskifteretten avviste kravet om jordskifte, er situasjonen uten gjerder i alle fall låst i den 10-årsperioden som følger av jordskifteloven § 4.

Jordskifteoverretten mener gjerdeholdet er så viktig for utnyttelsen av beiteressursene i området, at plikter og retter knyttet til gjerde og beite må være klart fastsatt. Slik jordskifteoverretten ser det medfører jordskifteretten sin avgjørelse i praksis at det blir vanskelig å etablere gjerder på denne strekningen for en lang periode. Dette vil på sikt kunne true beiteutøvelsen i denne delen av beiteområdet. Det er derfor nødvendig å oppheve avvisingen og legge til rette for at det kan treffes en ny avgjørelse i saken.

Jordskifteloven § 3 bokstav a) stiller som vilkår at ingen eiendom kan påføres større kostnader og ulemper enn nytte i et jordskifte. Vurderingen skal gjøres objektivt, ved at hver eiendom vurderes ut fra hva en alminnelig eier av en tilsvarende eiendom vil se på som nytte for han. Vurderingen skal ikke knytte seg til hva dagens eier ser som nytte for seg. Vurderingen må ta utgangspunkt i de retter og plikter hver enkelt eiendom har når jordskiftet fremmes.

Jordskifteloven § 3 bokstav a) pålegger retten å vurdere nytten av å etablere et gjerde i forhold til kostnaden, medregnet også kostnaden med selve jordskiftesaken. Blir denne kostnaden for stor, kan ikke tiltaket bli gjennomført etter reglene i jordskifteloven. Når eiendommene har en gjerdeplikt fra gammelt av, må dette ligge til grunn for vurderingen. Jordskifteoverretten er

likevel enig med jordskifteretten i at dette ikke kan føre til at gjerdet automatisk må settes opp. Kostnadene med oppsett må vurderes i forhold til den aktuelle situasjonen i dag. Det må samtidig vektlegges at gjerdeplikten for hver enkelt eiendom er forsømt i en årrekke, og at det derfor nødvendigvis må bli en stor engangskostnad å ta igjen dette når gjerdene eventuelt må etableres helt på nytt for hele strekningen. Salten jordskifterett må ved den videre behandling vurdere tiltakene opp mot jordskiftelovens § 3 bokstav a).

Jordskifteoverretten vil peke på at de involverte grunneiendommer har gjerdeplikt. Det er lite sannsynlig at ikke beitedyr etter en tid trekker inn i disse områdene. Dersom utviklingen skulle vise seg å gå i retning av færre beitedyr og mindre beitepress, kan en likevel ikke utelukke dette men det er som sagt mindre sannsynlig. Jordskifteoverretten mener derfor at grunneierne på disse gårdene må forberede seg på å oppfylle sin del av gjerdeplikten i løpet av noen år, og at de må bruke den rolige perioden de nå er inne i til å forberede oppsett av gjerder mot den felles beitestrekningen.

Flere av partene står medansvarlige i gjerdet for relativt lange gjerdestrekninger. Det er derfor også et poeng å kunne spre arbeid og investeringer over noen år, for at dette ikke skal bli en for tung belastning for den enkelte. Det vil også kunne gis bestemmelser i hvilken rekkefølge arbeidet skal gjøres, dersom noen områder peker seg ut som viktigere å komme i gang i enn andre.

I motsetning til Salten jordskifterett sin løsning, som gikk ut på å avvise kravet om jordskifte, er jordskifteoverretten derfor kommet til at det ville være en bedre løsning å organisere grunneierne slik at de kan starte forberedelsene til oppsett av gjerdet. En måte å gjøre dette på er å etablere bestemmelser om oppsett av gjerde, men med en romslig frist for å oppfylle plikten. Det kan også etableres vilkår som gjør at dersom erfaringen fra sist sommer viser seg å bli varig, kan oppsett av gjerdet utsettes til behovet er der.

Jordskifteretten må videre vurdere om traseen kan endres, og det vises da særlig til forslaget som ble framsatt på rettsmøtet i jordskifteoverretten om å korte ned gjerdetraseen over Djupvik, ved å sette gjerdet fra dolomittbruddet og rett opp i et fjellparti som vil kunne fungere som effektivt stengsel. Dersom partene krever det bør det også vurderes å trekke vegmyndighetene inn i saken, for å få en avklaring på deres plikter for hele eller deler av strekningen.

Samtidig må beitebrukerne sine plikter innskjerpes. Det er flere interesser i et slikt gjerde. For mange av grunneierne er interessen avgrenset til å oppfylle eiendommens gjerdeplikt, ivareta egne beiterettigheter og frede egen innmark mot beitedyr. Beiteutøverne organisert i saueholdsforeningen har sine interesser å ivareta på innsiden av gjerdet. De henter et økonomisk utbytte av beiteutøvelsen, og de er avhengig av velfungerende gjerder for å kunne utøve sin næring på en rasjonell måte. I tillegg til krav om oppfyllelse av grunneiernes tradisjonelle gjerdeplikt, er det derfor samtidig grunnlag for å pålegge også saueholdsforeningen plikter i en slik ordning eller fellesinvestering. En måte å gjøre dette på er at foreningen gis et pålegg om å skaffe tilveie gjerdemateriell gjennom tilskuddsmidler, jf. jordskifterettens utkast til bruksregler punkt 11. Foreningen kan søke tilskudd etter ordningen "tilskudd til tiltak i beiteområder", og kan på den måten finansiere en vesentlig del av

gjerdekostnadene. I praksis betyr det at saueholdsforeningen langt på veg kan finansiere materialkostnaden til et gjerde via tilskudd, slik at grunneierne i all hovedsak står igjen med å betale for arbeidet med oppsett av gjerdet. I tillegg eller som et alternativ kan det også vurderes innført beiteavgift som kan være med å fullfinansiere gjerdemateriell.

Selv om Salten jordskifterett etter en ny vurdering kommer til det resultat at eiendommene ikke kan pålegges deltagelse i felles investeringstiltak nå, bør retten i stedet for å avvise heller gjennomføre saken som en ren bruksordning der reglene klart fastslår gjerdeplikten, samtidig som de regulerer nærmere hva som skal til for at beitebrukerne skal kunne kreve gjerdehold av grunneierne. Da vil en unngå muligheten for å oppfatte dette slik at gjerdeplikten med jordskifterettens vedtak ikke kan kreves oppfylt. Selv om kravet går ut på felles investeringstiltak, kan likevel jordskifteretten løse saken som en bruksordning om den finner det mer tjenlig.

Jordskifteoverretten mener jordskifterettens avvisning medfører uklarhet i hvilke regler som skal gjelde i det videre. Jordskifteoverretten vil derfor oppheve avvisningen og vise saken tilbake til jordskifteretten med pålegg om fremme av jordskifte.

Kostnaden med ankesaken forskutteres av de ankende parter, men skal inngå i de totale kostnadene som skal fordeles av Salten jordskifterett. Ved endelig avregning av jordskiftekostnadene, som skal fordeles etter den nytte hver enkelt part har hatt av jordskiftet, skal kostnadene med overjordskifte regnes som innbetalt forskudd fra de ankende parter.

SLUTNING

1. Salten jordskifterett sin kjennelse datert 14.02.2014 i sak 1800-2012-0033 oppheves. Saken vises tilbake til fortsatt behandling i Salten jordskifterett.
2. Kostnaden med ankesaken forskutteres av de ankende parter. Ved endelig avregning av jordskiftekostnadene, legger jordskifteretten til grunn at kostnadene med overjordskifte regnes som innbetalt forskudd.
3. Kjennelsen er enstemmig.

1 Diverse bestemmelser

Jordskiftekostnader

Påløpte kostnader skal dekkes av partene etter bestemmelsene i jordskifteloven § 74 niende ledd.

Gebyrene er utregnet etter reglene i jordskifteloven § 74. Rettsgebyret var på anketidspunktet 860 kroner.

Rettsmøteutgifter er godtgjøring til meddommere i henhold til rettsgebyrforskriften. På denne bakgrunn utgjør kostnadene følgende:

Gebyr, to rettsmøter à 5 rettsgebyr	kr 8600,-
Rettsmøteutgifter	Kr 14187,-
<u>Sum</u>	<u>kr 22787,-</u>

Ankeparten har ved dette overjordskiftet oppnådd ei "monaleg endring", jf. jordskifteloven § 75 annet ledd. Jordskiftekostnadene skal etter dette fordeles mellom partene etter deres nytte av jordskiftet, jf. jordskifteloven § 76. Kostnaden med ankesaken forskutteres av ~~Fauske og Sørfold Saueholdsforening~~ ^{de ankende parter}, men skal inngå i de totale kostnadene som skal oppgjøres av Salten jordskifterett. Ved endelig avregning av jordskiftekostnadene, legger jordskifteretten til grunn at kostnadene med overjordskifte regnes som innbetalt forskudd fra ~~Fauske og Sørfold Saueholdsforening~~ ^{de ankende parter}.

Forkynning

Forkynning skjer etter reglene for postforkynning.

Avslutning av saken

Saken avsluttes i dette møtet. Fristen for anke er én måned regnet fra forkynningsdatoen. Reglene om anke følger forkynningen.

Rettsmøtet slutt klokka 1500.

Odd Kvarsvik mottok forskuddskravet på vegne av de ankende parter, og sørget for innbetaling av forskudd på 12.000 kroner. Resterende kostnader, kroner 10.787, skal betales av de ankende parter. Av praktiske grunner sendes også dette kravet til Odd Kvarsvik, som sørger for innbetaling av restbeløpet. Forskuddskravet er formelt sett fordelt mellom de ankende parter oppført på side 1 i rettsboken med 1/11-del på hver. Jon Petter Johansen og Elisabeth Stokland er i den forbindelse regnet som en part, siden de eier felles eiendom. Det samme gjelder Snorre Forsbakk og Cesilie Helene Thoresen Forsbakk. Etter at hele kostnaden med ankesaken er betalt har derfor hver av de 11 ankende parter innbetalt et forskudd på 2071,50 kroner.

Finn Erik Skagen

Finn Erik Skagen

Mathilde Jakobsen

Mathilde Jakobsen

Magne Reiten

Magne Reiten

Rune Alm

Rune Alm

Inger Isaksen Lundbakk

Inger Isaksen Lundbakk